

VROUWENEMANCIPATIE ALS INSPIRATIE EN HERKENBAAR ONDERDEEL IN HET GEMEENTELIJK BELEID TILBURG 2018-2022

© FENIKS – MAART 2018

In aanloop naar de gemeenteraadsverkiezingen zijn tijdens de verkiezingsdebatten van FNV, Wereldpodium en Internationale Vrouwendag meerdere stellingen bediscussieerd die door Feniks Emancipatie Expertise Centrum Tilburg zijn ingebracht. De belangrijkste hiervan en die met het meeste draagvlak onder zowel politieke partijen als het publiek zijn ingebracht en besproken met de onderhandelaars van de nieuwe coalitie. Feniks is verheugd dat vrouwenemancipatie is opgenomen in hoofdstuk 2 van het bestuursakkoord. Onderstaande aanbevelingen dienen ons inziens uitgewerkt te worden in het nieuwe gemeentelijke beleid onder het motto: **Algemeen beleid waar mogelijk, specifiek beleid waar noodzakelijk.**

Aanbeveling 1: Om armoede in Tilburg duurzaam te bestrijden moet de economische zelfstandigheid van laagopgeleide vrouwen speerpunt in het beleid worden.

Slechts 1 op de 4 laagopgeleide vrouwen in Tilburg heeft een inkomen van minimaal € 920,- netto per maand (= 70 % minimumloon, de grens voor economische zelfstandigheid) tegenover bijna 3 op de 4 hoger opgeleide vrouwen. Verschillen in economische zelfstandigheid zijn bij mannen onderling veel minder aanwezig omdat zij ongeacht opleidingsniveau vaak de kostwinner zijn in het huishouden ¹. *Toelichting:* Ruim 4 van de 10 kinderen met risico op armoede leven in een eenoudergezin waarvan het merendeel een “moedergezin” is ^{2 en 3}. Onze favoriete Loesje-uitspraak is dan ook “Kinderen hebben een toekomst als hun moeder er een heeft”. Belangrijk om te realiseren is dat in bestaande cijfers het aandeel vrouwen dat in armoede leeft onderschat wordt. Dit komt doordat o.a. bij echtparen in de bijstand de voormalig kostwinner wordt geteld en dat is vrijwel altijd de man. Het risico hiervan is dat beleid wordt ontwikkeld op basis van deze onderschatting. In de presentatie van het project *Doe mee in Tilburg* ⁴ bijvoorbeeld wordt ten onrechte geconcludeerd dat man-vrouwverschillen in Tilburg vrijwel ontbreken waar het aantallen in de bijstand en uitkeringsgerechtigden (en daarmee ook armoede) betreft. Uit diverse landelijke beleidsstukken blijkt dat vrouwen een veel grotere kans op armoede hebben omdat o.a. niet uitkeringsgerechtigden (“nuggers”) bij scheiding of overlijden van de partner vaak in de bijstand terecht komen. Na een scheiding (4 op de 10) gaat een vrouw er gemiddeld 25% in besteedbaar inkomen op achteruit, tegen 0.2% bij mannen ⁵. Binnen de groep nuggers zijn vrouwen oververtegenwoordigd; reden waarom meerdere gemeenten hier dan ook specifiek beleid op maken, bijvoorbeeld de gemeente Delft. Niet voor niets is economische zelfstandigheid van laagopgeleide vrouwen, alleenstaande moeders en vrouwen met een migratieachtergrond speerpunt in het emancipatiebeleid van de opeenvolgende kabinetten Balkenende en Rutte ⁶. Tilburg is al 6 jaar één van de 24 centrumgemeenten in de uitvoering van het programma Economische Zelfstandigheid (voorheen “Eigen Kracht”) en krijgt hiervoor 50% gefinancierd van de Rijksoverheid. Maar van integraal lokaal beleid gericht op het vergroten van economische zelfstandigheid of terugdringen van (verborgen) armoede is geen sprake. De conclusies van het Tilburgse emancipatie-effecttoetsrapport op armoede onder vrouwen in 2012 ⁷ dat armoede onder vrouwen in de statistieken veelal verborgen blijft, wordt nu ook erkend door FNV, Movisie en de huidige minister van OCW / emancipatie ⁸. Op basis van “Het vrouwelijke gezicht van armoede” heeft de gemeenteraad al in 2012 besloten dat alleenstaande ouders focusgroep zijn in het Tilburgse armoedebeleid maar dit is tot op heden onvoldoende geëffectueerd.

Bronnen:

1. [leren van verschillen](#), SCP, april 2017, pagina 7 (landelijk is 27% van de laagopgeleide vrouwen econ. zelfst. t.o.v. 71% hoogopgeleide vrouwen) + *Kloof tussen vrouwen wordt dieper*, dagblad Trouw, 6 april 2017.
2. [Armoede en sociale uitsluiting](#), CBS, 2018.
3. [Armoede in kaart 2016, armoede bij kinderen en volwassenen](#), Stella Hoff en Jean Marie Wildeboer Schut, SCP, september 2016
4. *PP-Presentatie sheets Doe mee in Tilburg*, Gemeente Tilburg, 2018, pagina 8
5. *Emancipatiemonitor 2016*, CBS en SCP
6. [Principes in Praktijk](#), Emancipatienota 2018-2021, Rijksoverheid, maart 2018, pagina 7 (+ voorafgaande nota's emancipatiebeleid Rijksoverheid)
7. [Het vrouwelijke gezicht van armoede](#), Feniks en stg. Zet, 2012
8. [Compilatie interviews Ingrid van Engelshoven](#), Jinek en Pauw, 2017 / 2018

Aanbeveling 2: Tilburg wil zich actief inzetten voor een diversiteitsbeleid waarvan vrouwenemancipatie een herkenbaar onderdeel is. Te beginnen met een ambitieuze visie en een geormerkt budget op de bestuurlijke portefeuille (vrouwen)emancipatie in het nieuwe collegeakkoord 2018-2022.

Toelichting: Tilburg staat voor emancipatie; gelijke behandeling, kansen, vrijheid om je eigen leven in veiligheid vorm te geven. Het bestuur loopt voorop als regenbooggemeente (LHBTI), maar het beleid ten aanzien van vrouwenemancipatie loopt hier niet mee in de pas. Een inclusieve stad betekent vrijheid van burgers om hun identiteit zelf vorm te geven zonder opgelegde gendernormen (sociaal-culturele invulling van mannelijkheid en vrouwelijkheid) en zonder ongelijke behandeling. Als we dat principe leggen naast de huidige praktijk zijn er drie samenhangende thema's waarop zich stevige knelpunten voordoen: 1) arbeidsmarkt, 2) sociale veiligheid en acceptatie, en 3) genderdiversiteit en gelijke behandeling¹. Deze thema's vallen uiteen in concrete speerpunten en doelen, ook op lokaal niveau. Een paar willekeurige voorbeelden: met betrekking tot beloningsdiscriminatie m/v kan meisjes in het onderwijs onderhandelingsvaardigheden geleerd worden bij projecten over geld. Bij de Diamantgroep zouden op alle uitvoerende functies ook voltijdbanen aangeboden moeten worden en bij het bestrijden van gendergerelateerd geweld dienen meer mannen en mannenemancipatie betrokken te worden als deel van een lange termijn-oplossing. Vrouwen leven in slechtere gezondheid dan mannen². Genderbewust zijn betekent op lokaal niveau bijvoorbeeld voldoende seksespecifieke zorg en preventie. Er blijft kortom voortdurend inzet nodig om vrouwenemancipatie te bevorderen. De gemeente dient dan ook een visie op vrouwenemancipatie te ontwikkelen, te bepalen welke rol zij hierin wil spelen en helder te maken wat verwacht wordt van organisaties als Feniks. Als inspiratiebron daarvoor verwijzen we graag naar het onderzoeksrapport *Vrouwenemancipatie in Tilburg*³. De afgelopen 4 jaar was er immers wel de bestuurlijke portefeuille emancipatie maar ontbrak het de betreffende wethouder aan een portemonnee. Het huidige collegeakkoord kan dit veranderen.

Bronnen:

1. [Principes in Praktijk](#), Emancipatienota 2018-2021, Rijksoverheid, maart 2018, pagina 2
2. [De revolutie van gendersensitieve gezondheidszorg](#), WomenInc, augustus 2017

3. [Vrouwenemancipatie in Tilburg](#), mogelijkheden voor een toekomstbestendig emancipatiebeleid in Tilburg, Karin Mastenbroek, 1 februari 2017, pagina 34

Aanbeveling 3: Tilburg staat voor een stevige aanpak van veiligheid en integratie. Dit betekent actieve preventie en signalering van het gebrek aan zelfbeschikking bij een grote groep gezinsmigranten in Tilburg.

Toelichting: Diverse organisaties krijgen in toenemende mate te maken met vrouwelijke gezinsmigranten die niet in vrijheid en zelfbeschikking leven en vormen van huwelijkse gevangenschap meemaken. Zij doen niet mee aan de Tilburgse samenleving maar willen dit zelf wél. Veelal mogen zij niet integreren vanuit hun omgeving. Het topje van de ijsberg betreft minimaal 300 vrouwen en dit getal is onder invloed van vluchtelingen groeiende. Dit probleem kan alleen in goede samenwerking en in afstemming bestreden en voorkomen worden. Feniks heeft hiervoor een projectplan ontwikkeld ⁴ dat we onder embargo u graag ter beschikking stellen. Onderdeel hierin is om gezinsmigranten actief te benaderen en te ondersteunen in hun integratie en emancipatie.

Bronnen:

1. *Verborgene Vrouwen*, Informatieblad, Gemeente Rotterdam, februari 2016.
2. *Aard en omvang van huiselijk geweld in Amsterdam*, Rooy, F. van & Buster, M., 2009, Amsterdam: GGD Amsterdam Cluster epidemiologie, documentatie en gezondheidsbevordering.
3. *Huwelijksdwang. Een verbintenis voor het leven? Een verkenning van de aard en aanpak van gedwongen huwelijken in Nederland*. Cornelissens, A., J. Kuppens & H. Ferwerda, 2009, Den Haag: WODC
4. [Infonotitie – Naar een Tilburgs actieplan zelfbeschikking verborgene vrouwen](#), Feniks, 12 februari 2018

Aanbeveling 4: Voor participatietrajecten én vrijwilligerswerk dient een kinderopvang-vergoeding te komen.

Toelichting: (Alleenstaande) ouders met kinderen mogen geen financiële drempel ervaren om deel te nemen aan participatietrajecten of vrijwilligerswerk. Kosten voor kinderopvang worden nu alleen vergoed bij het volgen van officiële gemeentelijk re-integratietrajecten (Diamant/Sagènn) en niet bij vrijwilligerstrajecten. Als burgers geen betaald werk kunnen vinden verplicht de landelijk ingevoerde participatiewet hen vrijwilligerswerk te verrichten. Maar een vergoeding voor kinderopvang is in dit geval niet wettelijk geregeld. De maatschappelijke organisaties waar (alleenstaande) ouders vrijwilligerswerk verrichten hebben hiervoor echter vaak geen budget. Beleid hierop is voor alle mensen met een uitkering noodzakelijk. Hoe actueel dit is, blijkt o.a. uit de beantwoording van artikel 47-vragen ¹ over kansengelijkheid voor mannelijke en vrouwelijke vluchtelingen. In de praktijk worden mannelijke vluchtelingen immers 2 keer zo vaak aan werk geholpen ² en is bij participatietrajecten dus geen vergoeding mogelijk, wat de integratiekansen van met name vrouwen belemmert.

Bronnen:

1. [Art. 47-vragen Kansengelijkheid m/v vluchtelingen](#), antwoord college op vragen D66, 13 maart 2018
2. [Vluchteling én Vrouw](#), NRC, 8 februari 2018